

Ingen dyr er lettere å bli venn med enn geita. Klart det er tungt å levere fra seg dyra til slakt. Det er prisen for et landbruk der man gir dyra omsorg, mener Ragna.

slaktet jeg det. Jeg skrev samme dag: "Vi mennesker må aldri miste kontakten og samspillet med naturen og kretsløpet. Bare med et slikt samspill vil bruken av den være meningsfull."

I STORBYEN. Nå er jeg langt unna kretsløpet og kontakten med naturen. Jeg ser ikke innmarka dyra jeg spiser har fått graset sitt fra. Jeg ser ikke fjellene engang der lammene har gått. Nå virker nesten opplevelsen for drøy til å dele. Får jeg hatmeldinger nå? Jeg har nesten flere vegetarianere i omgangskretsen enn bevisste kjøttspisere. Jeg har nemlig ikke bare båret fram en killing til avliving. Jeg har og vært den som fysisk har satt bolten i panna på et lam.

Lammet ble holdt fram foran meg. Litt urolig. Jeg tenkte det er umulig å velge det ene øyeblikket det skal skje. Du må treffe presist på et nøyaktig punkt på panna. Men jeg klarte det. Bestemme seg, avlive. Det skjedde virkelig noe med meg da.

Jeg vil si det så sterkt som et før og etter. Jeg hevet meg over dyra en gang for alle. Jeg er én som spiser kjøtt. Det ble et fra jord er du kommet, til jord skal du bli-øyeblikk.

Lammet var det lettere å flå, men hardere jobbing når det gjaldt innvollene, enn killingene. Du må føre handa opp langs spiserør og tarm og røske til uten at noe sprekker. Det er lunger, magesekker, slim, ekskrementer, blod, liv og død. Vi er ikke annet. Men vi fjerner oss så veldig fra liv og død i det daglige. Vi lar oss underholde av døden på tv og film, men et dyr som dør blir grotesk.

Men beitedyra er vår mat. Vi har ikke annet. 3 prosent av norsk areal er matjord. 1 prosent kan brukes til korn. Skal vi brødfø oss selv må vi ta utgangspunkt i gras og utmark. Det er derfor vi drikker melk, spiser ost og har kjøttpålegg på skiva. Derfor har vi hatt fenalår og gamalost siden vikingtida. Derfor var smør ren valuta. Uten beitedyra hadde vi kanskje ikke vært her. Reinsdyra lokket oss hit, ifølge historiebøkene. Så temmet vi storfe og småfe vi også, og sikret oss mat i det daglige.

Kanskje ikke alle bønder har navn på alle dyra lenger, selv om enkelte bønder har en favorittku eller -geit. Men mange blir glad i flokken og samspillet med den. Det er like viktig. Det er humor i samspillet mellom mennesker og dyr

også. Vi sjarmes, vi blir forbanna og dyr værers vår sinnsstemning slik vi værers deres.

Jeg synes vårt forhold til både ville og tamme dyr har utviklet seg i feil retning. Husdyrene er ikke lenger fulgt opp med hender og øyne. De kan risikere å bli tall på en datamaskin som analyserer alt for oss. Familiedyrene har ikke lenger en reell funksjon. Ikke skal de passe på maten vår (les beitedyra) jakte eller fange mus. De er blitt familiemedlemmer som vi bruker enormt mange penger på. Som får bli med på biltur til Sverige for å kjøpe billig kjøtt.

VED BORDET. Jeg spiste killingen jeg bar fram som et av de beste måltidene jeg hadde hatt. Sønnen min, da fem år gammel, hadde opplevd å ha killingene springende rundt seg på gårdsplassen i barnehagen. Da jeg fortalte at det var en av killingene som hadde løpt rundt, og som han kanskje hadde kost med som han spiste med stor appetitt, sa han nøktern: – Det er ikke plass i fjøset til alle.

Skal vi ha mat må vi slakte. Sånn er det bare. Jeg følte meg som mer menneske da jeg avlivet et dyr. Som en del av noe større. Vi er ikke frakoblet naturen. Vi er en del av den.

Men som et siste apropos i min beretning om slakt og min iver etter kjøtt, vil jeg minne om at nordmenn spiser dobbelt så mye kjøtt fra enmagede dyr som fra drøvtyggere. Svin og kylling kan ikke omgjøre gras til mat i form av kjøtt eller melk slik som drøvtyggere kan. Vi dyrker korn for å gi til grisen og kyllingen, og for å erstatte graset til kua, mens ressursene i utmarka forblir nesten urørt. Som nasjon er vi derfor allerede frakoblet ressursgrunnlaget vårt. Jeg sier meg enig med dem som påstår vi skal spise mindre kjøtt, men vi må også spise mer av det grasbaserte kjøttet. ■

Ragna Kronstad, journalist og tidligere kommunikasjonsjef i Norges Bondelag, nå kommunikasjonsleder i Oikos. Hun er utdannet agronom i økologisk landbruk. Bloggen hennes, ragnakronstad.no handler om mat, landbruk og kommunikasjon.